

OYBEK – O‘ZBEK ADABIYOTINING YORQIN NAMOYONDASI

Xashimova N. O.

3-kurs talabasi Paxta sanoati texnologiyasi fakulteti

Toshkent to‘qimachilik va yengil sanoat instituti

Imamova N. U.

Paxta sanoat texnologiyasi fakulteti tyutori

Toshkent to‘qimachilik va yengil sanoat instituti

Annotatsiya:

Ushbu maqolada xalqimizning buyuk adibi yetuk olim va jamoat arbobi Muso Toshmuxammad o'g'li Oybek ijodi va uning asarlari haqida.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston xalq yozuvchisi akademik, buyuk adabiyotshunos olim, bebaho jamoat arbobi, benazir go'zal asarlar ijotkori.

Avvalo, mustaqillikka erishilgan dastlabki yillarda ma‘naviy, adabiy, diniy qadriyatlarimizni tiklash va bizni har tomonlama yetuk inson kamolotiga yo‘naltirish davlat siyosatiga, siyosat darajasiga ko‘tarildi. Buning ortidan biz yoshlar uchun adabiy merosimiz namoyondalari ijodini yangicha qarashlar asosida o‘rganish va fikrlar yuritish imkonini berdi va badiiy adabiyotda milliylik ming yillik tarixiy ijodiy an‘analar umuminsoniy qadriyatlar, erkin fikr yuritish tamoyillari tiklandi. Badiiy adabiyot sinfiylik, partiyaviylik, kommunistik mafkuraviylik kabi aqidalar hukmronligi illatlaridan ozod bo‘ldi.

Mamlakat o‘z hayotini Vatanga, xalqqa, millatga bag‘ishlangan o‘zbek milliy madaniyat va adabiyot arboblarining ulkan xizmatlarini yuqori baholadi. Ijodiy faoliyatda mustaqillikni asrab-avaylash, demokratik davlat va har tomonlama barkamol avlodni tarbiyalash, yurtdoshlarimiz ongida milliy istiqlol g‘oyalarini shakllantirish kabi masalalar bosh mavzu sifatida o‘rin egallagan Oybek hayotida so‘z yuritimiz.

Oybek asarlarida tarixiy jarayon qonuniyatlarini yaxshi bilgan holda, tarixga xalq mafaatlari nuqtayi nazardan yondashuvchi yirik olim sifatida namoyon bo‘ldi. Yuqoridagi fikrga qo‘shimcha tarzda Oybek ozgina bo‘lsa-da, kuchini dramaturgiyada ham sinab ko‘rgan. Oybek adabiy faoliyatining muhim qismini adabiyotshunoslikka oid tadqiqot va maqolalar tashkil etadi. Bu maqolalarning katta bir qismi Alisher Navoiy yashagan davr shoir hayoti va ijodini o‘rganishga bag‘ishlangan bo‘lib, ular keyinchalik Oybekning “Navoiy Gulshani” maqolalar

to'plamini tashkil etdi. Uzoqdan qaraganda, "Navoiy" romanida ulug' shoirning tarjimai holi batafsil yoritilgan tuyuladi. Chindan ham romanda 1494-yilning bahoridan 1501-yilning qish fasligacha bo'lgan. 32 yillik voqealar yozilgan. "Navoiy" romani mafkuraviy tazyiqlar, adabiy siyosatga aylangan davrda yaratilgan asardir. Romanda hayot sinovlarini matonat bilan yengib o'zligini anglagan qahramonlar holati jonli tasvirlanadi. Yozuvchi romanda bo'lib o'tayotgan voqealar asosida qahramonlar xarakterini jonli ko'rsatib berishga erishgan. Ulug' mutaffakkir Alisher Navoiy dono maslahatlari bilan shohga to'g'ri yo'l-yo'riq ko'rsatish bilan birga amaliy faoliyatda insonparvarlik g'oyalarini amalga oshirgan. Oybek "Navoiy" romanida ulug' mutaffakkir xarakterining shu jihatlari mahorat bilan tasvirlay olgan.

Zamonning eng muhim voqealariga javoban yaratilgan she'rlar bilan bir - qatorda . munqli rido bilan sug'orilgan , mavhum tushkunlik ruhida yozilgan she'rlar ham bor edi deb yozgan edi. Shoirning "Kuz va qiz", "Qish kechalari ", "Xotiradan izlar", "Farg'ona oqshomi", "Ayriliq va darvesh", "Sharq uchun", "O'zbek eli" kabi she'rlari "tushkunlik ruhida yozilgan" asarlardandir. Ularda munqli nido alomatlarining uchrashi o'sha davr hayotida mavjud bo'lgan haqsizlik va ijtimoiy adolatsizlikka qarshi norozilikning o'ziga xos ifodasidir. Oybek yoshligidanoq haqiqatni yozish xalq ruhiyatini haqqoniy aks ettirish yo'lidan borgan. Oybek o'z ijodining ilk davrida Cho'lpon ta'sirida bo'lgan.

Undan ko'p narsa o'rgangan. Buyuk shoir ta'sirida qator Cho'lponona she'rlar yaratgan. Turli mavzularda ko'plab ajoyib she'rlar yozgan adib. "O'zbekiston", "kanalda", "kanalboshida", "Mashrab" she'riy turkumlari yaratildi.

Bu asarlarda hayot haqiqati o'lkamizning benazir chiroyi, O'zbek xalqining fazilatlarini, orzu - istaklari obrazli ravishda ochib berilgan. "O'zbekiston" she'rida zahmatkash xalqimiz va serquyosh diyorumizning yaxlit obrazi mahorat bilan tasvirlangan.

Yaratildi bir shoh asar go'zal bir doston ,

G'adir-budur mehnat qo'li bitgandir buni.

Kelajakning bahoridan olingan kuyi,

Xayollarga sig'maydi hech buning mazmuni.

“Navoiy” tarixiy geografik roman janrining nodir namunasi hisoblanadi. “Navoiy” romanida XV asr hayoti uchun tipik bo’lgan xilma-xil voqea hodisalar aks ettirgan, rang-barang obrazlar yaratilgan. Oybekning “Qutlug” qon”, “Navoiy” asarlarida o’tmish hayoti tasvirlangan bo’lsa, “Oltin vodiyan shabbodalar” (1950), “Quyosh qoraymish” (1959) romanlarida zamonaviy voqelik aks etgan.

Romanlarida Oybek katta mahorat bilan ishlagan. Asarda Oybek Navoiy obrazi orqali chinakam vatanparvarlikni ko’rsatib bergan.

Oybek zamonaviy shoir, tarjimon, tarixchi olim, o’zbek she’riyatining asoschisi, qatag’on jabrdiydasi edi.

Soʻz yakunida shuni aytmoqchimiziki, Oybek oʻzining ibratli hayoti va intilishlari sermahsul va samarali ijodiy merosi bilan adabiyotimiz nufuzini jahon miqyoslariga koʻtarishga katta hi

Oybekning har bir dostonida, u tarixiy mavzuga bagʻishlangan boʻladimi yoki zamonaviy hamda xorijiy xalqlar hayotiga oidmi, yuksak orzu-umidlarni oʻzida mujassamlashtirgan, xalqni yorugʻlikka olib chiqishga intiluvchi, adolat uchun, erk uchun, mustamlakachilik zulmiga qarshi kurashuvchi qahramonlarning yorqin siymolarini gavdalantiruvchi tamoyil ustivorlik qiladi. “Haqgoʻylar” dostoni yuqoridagi fikrlarga yorqin dalil boʻla oladi. Dostonning Inglizlar tuzgan-bizning hukumat, Urush boshlsalar-bizda jafosi. Bizning tushumizga kirmagan kulfat! Kurashlarga bogʻliq tinchlik binosi... Quyoshli, hur hayot kelajak bir kun, Ingliz zulmidan qutulur vatan. Zamindor va boylar yoʻqolur butun. Pokistonni xalqlar qilajak gulshan. Satrlarida Sakna boshchiligidagi pokistonliklar mustamlakachilik siyosatiga, inglizlar zulmiga qarshi, erk, adolat, tinchlik, ozodlik uchun kurashlari aks etgan¹⁵. Muttasil izlanishda boʻlgan, hayolan tarix soʻqmoqlarini kezman Oybek doimo jahonni lol etgan tarixiy shaxslar Amir Temur, Alisher Navoiy, Zahriddin Muhammad Bobur, Hamza kabi siymolarning porloq qiyofalarini gavdalantirish uchun oʻzida majburiyat sezgan. Shoir adabiy-estetik qarashlariga mos boʻlgan Navoiy, Bobur, Hamza kabi buyuk ijodkorlar faoliyatini alohida muhabbat bilan aks ettiruvchi “Navoiy”, “Bobur”, “Hamza”, “Guli va Navoiy” singari tarixiy va bebaho dostonlarini adabiyotimizga tuxfa etib, ushbu janr taraqqiyotiga oʻzining munosib hissasini qoʻshdi. Shuningdek, jasur xalqimizning moʻgʻul bosqinchilariga qarshi mardonavor kurashini ifodalovchi tarixiy “Mahmud Torobiy” dramatik dostonida esa vatanparvarlik gʻoyalarini mard Torobiy timsolida akslantirdi. M.Qoʻshjonov taʼkidlaganidek, “Oybek tarix bilan bugungi kunni mustahkam bogʻlay olgan yozuvchi... U doimo zamondoshlari qilayotgan ulugʻ ishlarning falsafiy mohiyatini, tarixiy oʻrnini ochib berish uchun harakat qilardi. Shu maʼnoda uning sheʼrlari aksariyat hollarda oʻychan, falsafiydir²”. Umuman olganda, ijodkorning ilk “Dilbardavr qizi” dostonidan tortib soʻnggi “Guli va Navoiy”gacha boʻlgan barcha dostonlarida mehnatkash, matonatli, kurashchanlik, bunyodkorlik, qahramonlik ishlari bilan tarixda sezilarli darajada iz qoldirgan qahramonlarni tasvirlash uslubi yaqqol koʻzga tashlanib turadi. Bu borada “Dilbar- davr qizi” dostoni yuqoridagi fikrlarga yorqin misol boʻladi. Bu dostonida yangilikka intiish, eskilik sarqitidan qutulib, xotin-qizlarni ilm-fan bilan shugʻullanishiga, zamon talabiga mos kasb-hunar egallashiga targʻib qilish gʻoyalaari yetakchilik qiladi. Dostondagi Ona tili, hisobni. Dilbar sevar edi chin “Sovgʻa” degan kitobni. Qizlarning ulugʻrogʻi-

Zebioy-muallima. Til darsi... yosh muallim, Taxtaga Dilbaroyni Chaqirdi: “Qani, singlim, Yoz sen!” “Men erk bolasi!” Ushbu misralar yuqoridagi fikrlarga misol bo‘ladi. Oybekning “Dilbar-davr qizi” dostoni XX asr boshlarida ilm-fan taraqqiyoti natijasida voyaga yetgan shaxs haqida. Dostonda shoir o‘zbek xotin-qizlari hayotidagi yangiliklarni, to‘la mustaqillikka erishish yo‘lidagi mavjud qiyinchiliklarni, jamiyat taraqqiyotiga g‘ov bo‘layotgan ba‘zi urf-odatlarini tasvirlashga harakat qiladi. Dostonda bosh qahramon Dilbarning o‘z erki va ilm olish yo‘lidagi shijoati, xalqni ilm-ma‘rifatli qilish uchun chekkan mashaqqatli mehnati doston bosh g‘oyalaridan biri sanaladi. Liro-epik tasvirning o‘ziga xos usulini realistik chizgilar bilan romantik tuyg‘ular uyg‘unligidagi “Baxtigul va Sog‘indiq” dostonida ko‘rishimiz mumkin. Xalq og‘zaki ijodi va mumtoz adabiyotimizda keng aks etgan, jahon adabiyotining eskirmaydigan mavzularidan-muhabbatning liro-epik asardagi oybekona talqini uzoq yillar mobaynida olib borilgan kuzatish va izlanishlarning mahsuli sifatida bo‘y ko‘rsatgandir. Olim A.Sabirdinov Oybekning “Hamza” dostoniga to‘xtalar ekan, Farg‘onaning maftunkor tabiati va shoirning betakror tuyg‘ularini uyg‘un holda ifodalash usulini ko‘radi. U vodiyning go‘zal tabiati yo‘g‘rilgan satrlarda yozuvchining peyzaj kartinasini chizish mahorati va o‘sha yillarning qiyinchiliklari aks ettirilganini ko‘rsatib beradi. Dostonda ijodkor Hamzaning XX asr 20-yillaridagi tahlakali va fojiali hayotini butun bo‘y-basti bilan ko‘rsatib bergan. “XX asr o‘zbek dostonchiligining eng yaxshi durdonalaridan bo‘lgan ushbu asar, obrazli ifodalalar va badiiy vositalardan liro-epik tasvirda mahorat bilan foydalanishning yuksak namunasi sifatida ham ahamiyatlidir”.

Bir asrga yaqin davr mobaynida shakllangan oybekshunoslik o‘ziga xos izlanish va yangilanish yo‘lini, taraqqiyot bosqichini bosib o‘tdi. Ijtimoiy-siyosiy hayotdagi o‘zgarishlar, tabiiyki, Oybek asarlarining tadqiqi va talqinida yangicha yondashuvlar zarurligini kun tartibiga qo‘ydi. Oybek ijodini o‘rganish borasida sho‘ro davri adabiyotshunosligidagi ulkan tadqiqotlar hamda izlanishlardagi yutuqlarni yuqori baholagan holda, mafkuraviy cheklovlar natijasida biryoqlama yondashilgan asarlarga xolis va haqqoniy baho berish zaruriyatini ham yuzaga kelganligini ham unutmaslik kerak. Badiiy dostonchilikda Oybek ijodiga baho berish ijtimoiy-siyosiy voqelikning dolzarb masalalari talqiniga ko‘ra baholashdan badiiyat, mahorat, uslub masalalari, matnosti ma‘nolarini o‘rganish uning turli variantlarini taqqoslash tomon yuz burdi. Ulug‘ shoirning dostonchiligimiz taraqqiyotidagi o‘rni xalq og‘zaki ijodi, Sharq va G‘arb adabiyoti an‘analarini davom ettirish borasidagi mahoratini yoritish orqali ko‘rsatib berildi¹⁶. XULOSA Oybek o‘zining ibratli hayoti va intilishlari,

sermaxsul va samarali ijodiy merosi bilan adabiyotimiz nufuzini jahoniy miqyoslarga ko'tarishga barakali hissa qo'shdi. Ulug' akademik shoir, nosir, adabiyotshunos va tarjimon Oybek ijodiy merosi madaniyatimiz va adabiyotimizning tarkibiy qismi bo'lib, uning ijodini o'rganish bo'yicha ko'plab tadqiqotlar amalga oshirilgan. Ammo bugungi kunda ulug' shoir ijodiy merosini bilish va tadqiq etish g'oyatda muhimdir. Shuning uchun ham shoir ijodiga chuqurroq kirib borish, asarlarining o'ziga xos jihatlarini yoritish, uning san'atkorlik mahoratini bilib olish uchun har bir asarini yangicha qarashlar asosida tahlil etishimiz va o'quvchi yoshlarga o'rgatishimiz zarur. Oybek buyuk shoir Navoiyning adabiy ijodi san'at, ilm, fanga qilgan xizmati, siyosiy faoliyati, qisqacha aytganda bu ulug' shaxsiyatning ijodiyoti - madaniy o'rni va roli temuriylar davrida O'rta Osiyo tarixi, balki, butun musulmon sharqining tarixiy-madaniy vaziyati bilan anglashiladi, - deb hisoblaydi. Shu sababdan avvalo Mir Alisher Navoiyning har tomonlama boy ijodini va bu ijodni sug'organ adabiy fikrni, manbalarni to'la o'rganish uchun u yashagan tarixiy sharoitni oydinlashtirib oladi. Davlatda baland martabalarga ega bo'lgan Navoiy asrdoshlari - shoirlar, olimlar va san'at ahillariga moddiy va ma'naviy ko'magini ayamagan. Shu kabi jihatlarini inobatga olgan holda Oybek Navoiyni sa'nat va adabiyotning haqiqiy homiysi sifatida tasvirlaydi. Asarda bu kabi muhim ilmiy tushunchalar izchil ifodalanganining guvohi bo'lamiz. Shu bilan birga Mir Alisher hayotining boy va asl mazmunini, muxtalif faoliyatining eng porloq jihatini tashkil etgan, real bir xazina kabi bizga qolgan, bizga va bizdan so'ngi nasllarga uning xotirasini yetkazgan narsa uning shoirligi, uning prozasi ekanligi ta'kidlangan. Oybek tadqiqotlariga va shu tadqiqotlar uchun olib brogan tayyorgarlik variantlariga nazar tashlasak muallif faqat temuriylar davri adabiyotiva Navoiy ijodigagina oid materiallar yig'ish bilan kifoyalanmaganigini ko'ramiz. Ularda adabiy hayot bilan bir qatorda umuman tarix, iqtisod, etnografiya, davlatni boshqarish sistemasi, sug'orish va irrigatsiya, xalq hayoti shaxar tarixi va relyefi, ijtimoiy munosabatlar va hokozolarga oidmateriallar alohida o'rin ish'ol qiladi. Bularning barchasi Oybekning doimo va muttasil ravishda juda katta niyatlar bilan yashaganini, ular adibi va olim Oybekning Navoiydan tashqari Beruniy, Temur, Bobur, Mashrab haqida yaratilgan va yaratilishi niyat qilib qo'yilgan asarlarga tayyorgarliklar va shular davri hayoti, ijodi haqidagi ilmiy ishlarni ko'rinishi sifatida baholana oladi. Oybek buyuk kishilarga hos bo'lgan tabiatan va tug'ma kamtar inson edi. U Navoiy haqida o'z vaqtida (30-yillarda) turli hajmlardagi katta kichik tadqiqotlar yozib bitirgan. Bu uning ijodiyotining bir qismini tashkil qiladi holos. Hozirda ta'lim metodlarini

takomillashtirish sohasidagi asosiy yo'nalishlardan biri interfaol ta'lim va tarbiya usullarini joriy qilishdan iborat. Interfaol usullarni qo'llash natijasida tarbiyalanuvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, uni asoslagan holda himoya qila bilish, sog'lom muloqot, munozara, bahs olib borish ko'nikmalari shakllanib, rivojlanib boradi.

XIX-XX asrlarga keladigan bo'lsak O'rta Osiyo tarixida bo'lgan voqealar yurtimiz adabiyot sohasiga ham o'z ta'sirini o'tkazmay qolmagan. O'sha davrlarda mamlakatimiz rus tuzumida bo'lishiga qaramay she'r, nazm va romanchilik yo'nalishlarida ulkan yangi qadamlar tashlagan. O'z zamonasidagi og'ir bosimga qaramay ijodkorlar milliy an'analarimiz, urf-odatlarimiz, yurtimiz tarixiga oid turli adabiy asarlar yaratganlar. Abdulla Qodiriy, Behbudiy, Usmon Nosir, Fitrat, Muqimiy kabi adabiyotimizning yirik namoyondalari hozirgi kunga kelib bizning faxrimizga aylanganlar. Ularning bizga qoldirgan tuganmas ma'naviy merosi : roman, qissa, , she'riy talqinlari dostonlari, kitoblari qisqa qilib aytganda milliylikimizni o'zida aks etkan adabiy asarlari bizning haqiqiy boyligimizdir. Ushbu sanab o'tkan adiblarimiz nafaqat tarix va qadriyatlarimizni balki boshqa keng mavzularni ham ommaga taqdim qilganlar. Ularda ezgulik va yovuzlik, haqiqat va yolg'on, adolat, inson kechinmalari, oila va undagi muhit, xalqning dardi, xohish-istaklari kabi mavzular ko'tarilgan va oddiy so'z yordamida keng yoritilgan. Ular ommaga taqdim qilgan asarlar va ularning mavzulari hatto hozirgi kunda ham muhim ahamiyatga ega bo'lib kelmoqda. Shuning uchun ham ushbu asarlar haligacha turli tillarga tarjima qilinmoqda, maktablarda, o'quv kitoblarida yosh avlodga o'rgatilmoqda. O'z romanlari, she'r, va tarjima asarlari bilan o'zbek adabiyotida o'chmas iz qoldirgan yozuvchi Oybek ham bundan mustasno emas

XULOSA

Oybek ilmiy faoliyatini o'rganish bo'yicha olib borilgan ishlar, tadqiqotlar ayrim yoritilmagan jihatlarni ochdi. Adibning badiiy-estetik qarashlari turkumlarga bo'lindi va unga ko'ra Oybek ijodini o'rganishda yangicha yo'nalishlar aniqlandi. Tajribali adabiyotshunoslar, taniqli munaqqidlar o'z izlanishlarida adib ijodiga oid bir qancha yangiliklarni aniqlashdi, boshlab qo'yilgan ishlarni to'liq o'rganib adabiyot olamiga taqdim etishdi. Ularda Oybekning turli yo'nalishlardagi ijodiy merosi o'rganiladi. Oybek dahosini kashf etish, ba'zi o'rganilmagan masalalar bo'yicha izlanishlar bundan keyin ham davom etadi degan umiddamiz.

REFERENCES:

1. . Buraliyeva, S. (2023). USE OF WORDS IN OYBEKS SKILL OF ARTISTS. *International Bulletin of Applied Science and Technology*, 3(5), 18-22.
2. Каримова, З. (2023). Концепт «Родина» в русской языковой картине мира. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 5(5).
3. Каримова, З. (2023). Концепт Родина в пространстве русской культуры и русского языка. *Научный вестник НамГУ*, 1(3), 231-237.
4. Каримова, З. (2021). Важность направления студентов к самостоятельному и творческому мышлению в процессе обучения. *Архив Научных Публикаций JSPI*.
5. Каримова, З. (2021). How to understand that a teacher is a professional: 5 main signs. *Архив Научных Публикаций JSPI*.
6. Jabborova, O. M., & Saparbayeva, D. T. U. Q. (2023). Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalarning ahamiyati.
7. Quvondiqov, S. S. (2022). Dynamic situation as a meta way of perception and understanding of competitive activity in martial arts.
8. Кувондииков, С. (2023). ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ СИСТЕМЫ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 6(3).
9. Кувондииков, С. С. (2023). STRUCTURE AND LONG-TERM DYNAMICS OF COMPETITIVE ACTIVITY OF HIGHLY QUALIFIED BASKETBALL PLAYERS. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 6(3).
10. Sidikovich, K. S. (2023). Analysis of national and foreign experiments on the diagnosis of processes for the development of a sense of patriotism. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 16, 243-248.
11. Kuvondikov, S. S. (2023). MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF A SENSE OF PATRIOTISM IN FUTURE EDUCATORS. *Confrencea*, 6(6), 289-292.
12. Sidikovich, K. S. (2023). Integrative-Pedagogical Features of The Development of A Sense of Patriotism in Future Educators. *European Journal of Pedagogical Initiatives and Educational Practices*, 1(2), 259-264.
13. Sidikovich, K. S. (2023). THEORETICAL BASES OF DEVELOPING A SENSE OF PATRIOTISM IN FUTURE TEACHERS BASED ON THE

- COMPETENCE APPROACH. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 15, 363-366.
14. Kuvondikov, S. (2023). THE CONNECTION OF EMOTIONS WITH THE MENTAL STATE OF HIGHLY QUALIFIED WRESTLERS. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 15, 114-120.
 15. Кувондиқов, С. (2022). ГАНДБОЛЧИ ДАРВОЗАБОНЛАР ЎЙИН САМАРАДОРЛИГИ ВА УНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИМКОНИАТЛАРИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(5).
 16. Кувондиқов, С. (2022). СПОРТЧИЛАРНИ ТАЙЁРЛАШДА ПСИХОЛОГИЯНИНГ ЎРНИ ВА СПОРТЧИЛАРНИНГ ПСИХИК ЖАРАЁНИНИ ЎРГАНИШ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(6).
 17. Кувондиқов, С. (2022). СВЯЗЬ ЭМОЦИЙ С ПСИХИЧЕСКИМ СОСТОЯНИЕМ БОРЦОВ ВЫСОКОЙ КВАЛИФИКАЦИИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(7).
 18. Quvondiqov, S. S. (2023). Sport mahoratini oshirish (Yengil atletika). O'quv qo'llanma, 1(1), 175.
 19. Quvondiqov, S. S., Dusanov, S., Odilov, O., Junayeva, A. (2023). Sport mahorati oshirish (Gimnastika). O'quv qo'llanma, 1(1), 180.
 20. Quvondiqov, S. S., Abdulaxatov, A., Toshpulatova, A. T. (2023). Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyoti. O'quv qo'llanma, 1(1), 175.
 21. Quvondiqov, S. S. (2023). Vatanparvarlik tarbiyasiga kompetensiyaviy yondashuvni tadbiq etish ijtimoiy zarurat sifatida. Pedagogika, 1(3), 33-37.
 22. Quvondiqov, S. S. (2023). VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH JARA YONLARINI TASHXIS ETISHGA DOIR MILLIY V A XORIJY T AJRIBALAR T AHLILI. TDPU Ilmiy axborotlari, 1(3), 248-254.
 23. Quvondiqov, S. S. (2022). Sport pedagogik mahoratni oshirish (Sport o'yinlari). Darslik, 1(1), 200.
 24. Quvondiqov, S. S. (2022). Sport pedagogik mahoratni oshirish (Futbol). Darslik, 1(1), 150.
 25. Кувондиқов, С. С. (2022). Кўп йиллик тайёргарлик босқичида енгил атлетика турларига ўқувчи ёшларни саралашнинг педагогик технологияси. ЎзМУ, 1(4), 104-107.
 26. Кувондиқов, С. С. (2022). Футбол спорт турида тактика ва тактик тизимларнинг аҳамияти. УзМУ, 1(2), 77-80.

27. Мирахмедов, Ф. (2023). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ПОДГОТОВКИ ВОЛЕЙБОЛИСТОК 14–15 ЛЕТ К СОРЕВНОВАНИЯМ С УЧЕТОМ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 6(3).
28. Mirakhmedov, F. (2023). THE ACCURACY OF THE MOVEMENTS OF YOUNG VOLLEYBALL PLAYERS FORMATION STYLES. *Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development*, 15, 121-123.
29. Мирахмедов, Ф. (2022). ТАЛАБАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ ТАЙЁРГАРЛИГИГА ЎНАЛТИРИШ. *Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development*, 9, 53-57.
30. Mirakhmedov, F. T. (2022). Dzyudo musobaqalarida eng ko'p qo'llaniladigan usullar va ularning ahamiyati. *TDPU*, 1(5), 217-221.
31. Mirakhmedov, F. (2022). Using multimedia tools to visualize the actions of young Greco-Roman wrestlers.
32. Мирахмедов, Ф. Т. (2022). Соғлом турмуш тарзини болаларда шакллантиришда оила ва атроф муҳитнинг ахамияти. *ЎзМУ хабарлари*, 1(2), 119-120.
33. Мирахмедов, Ф. (2022). ПРИМЕНЕНИЕ МУЛТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(7).
34. Мирахмедов, Ф. (2022). ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ ФИЗКУЛЬТУРНЫХ ЗАНЯТИЙ ВЗРОСЛОГО НАСЕЛЕНИЯ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(6).
35. Мирахмедов, Ф. (2022). ЖИСМОНИЙ МАШҚЛАР ОРҚАЛИ ЎҚУВЧИЛАРДА ЧАРЧОҚНИ ОЛДИНИ ОЛИШ ВОСИТАЛАРИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, 5(5).
36. Mirakhmedov, F. (2020). Improvement of Physical Education and Sport Efficiency in the Continuous Education System. *Архив Научных Публикаций JSPI*.
37. Mirakhmedov, F. T. (2020). Methods of development of speed abilities of swimmers. *Theoretical & Applied Science*, 11(91), 51-54.
38. Mirakhmedov, F. T., Yunusova, D. S., & Tozhiboev, M. M. (2020). Methods of development of speed abilities of swimmers. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 11 (91), 51-54.

39. Мирахмедов, Ф. (2018). Умумтаълим мактабларида миллий ҳаракатли ўйинларнинг ижтимоий педагогик асослари. Халқ таълими, 1(1), 70-73.
40. Исаков, В. Ю., Исаков, М. Ю., & Муқимжонов, У. В. К. (2022). Микробиогенные элементы в системе «порода-почва-растение» на лугово-оазисных почвах западной Ферганы. *Universum: химия и биология*, (9-1 (99)), 45-50.
41. Mukimjonova, U. V., Khojaeva, N. T., & Mahmutaliyev, R. (2023). Oriental lentil-a biological description of the plant *Lens orientalis* Schmall. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(11), 604-606.
42. Mukimjonova, U. V., Khojaeva, N. T., & Mahmutaliyev, R. (2023). Biological description of pea (*Cicer arietinum*) plant. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(11), 602-603.
43. Isaqov, M. Y., Mukimjonova, U. V., & Abduqayumova, S. A. (2023). Thorny licorice (*glycyrrhiza aspera* pall) biological description of plants and their role in medicine. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(11), 599-601.
44. ЛАБИБ, С. М. О., & НАДИМ, М. Х. (2023). ALISHER NAVOIYNING XUROSONDA QOLDIRGAN IZLARI VA ADABIY AN'ANASINING DAVOMI. ALISHER NAVOIY XALQARO JURNALI, 3(1).
45. Nadim, M. H. (2023). О 'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA ETNOREALIYALARINING TARJIMADA BERILISHI VA BADIY XOSLIGI. *Interpretation and researches*, 1(5).
46. Humayun NM. *Etnografizmlarning o'zbek badiiy matnlarida qo'llanishi. Science and Education*. 2023;4(6):953-8.
47. Nadim, H. (2021). AFG 'ONISTONDA O 'ZBEK, TOJIK VA TURKMANLARNING BA'ZI MUSHTARAK TO 'Y-MAROSIMI ETNOGRAFIK LARI. *Scienceweb academic papers collection*.
48. Nadim, H. (2021). Afg'oniston o'zbeklari to'y-marosim etnografizmlarining forsiy lug'atlardagi ko'rinishlari. *NamDU ilmiy axborotnomasi*.
49. Nadim, M. H. (2021). SHIMOLIY AFG 'ONISTON O 'ZBEKLARI ETNOGRAFIK LEKSIKASI O 'ZIGA XOSLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR. СЎЗ САЊАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ, 107.
50. UZBEK, S. O. E. L. O., & AFGHANISTAN, W. C. I. N. Muhammad Humayun Nadim PhD student of Termez State University.
51. Хасанова, Н., & Дехконбоева, З. (2023). Motivational determinants of youth involvement in fitness practices. *Узбекистан-2030: наука, образование и экономика в развитии*, 1(1), 81-85.

52. Дехконбоева, З. Д. (2023). Психологические факторы вовлеченности в фитнес практики. Вестник интегративной психологии, 2(30), 115-121.
53. Дехконбоева, З. Д., Гаффарова, М. И. (2023). Самоэффективность как предикт изучения вовлеченности личности в фитнес практики. Личность и общество: вызовы современности, 1(1), 304-307.
54. Дехконбоева, З. Д. (2022). Образ тела личности как фактор вовлечения в фитнес практики. Конференция, 1(1), 337-340.
55. Дехконбоева, З. Д. (2021). Мотивационные детерминанты вовлеченности молодежи в фитнес практики. Халқаро илмий-амалий конференцияси материаллари, 1(1), 154-155.
56. Anvarova, M., Kungratov, I. (2023). Foreign experiences in the development of the digital education system. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi talabalar nigohida, 1(1), 731-733.
57. Anvarova, M. (2023). Improving media literacy using digital technologies in professional education. Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari, 1(1), 311-317.
58. Anvarova, M. (2023). Raqamli transformatsiya jarayonining kichik va o'rta biznes korxonalariga asosiy ta'siri. Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari, 1(1), 305-310.
59. Anvarova, M. (2023). Development of the digital economy in the republic of Uzbekistan. Экономика и социум, (6-1 (109)), 54-58.
60. Анварова, М. М. (2023). Инфраструктура информационных систем в эпоху Морген. Экономика и социум, (4-1 (107)), 1112-1119.
61. Anvarova, M. M. (2023). The information systems infrastructure in modern era. Science and Education, 4(3), 237-241.
62. Yaxshimbekova, S. K. (2024). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida bo'lajak oilaparvar shaxsga xos xususiyatlarni tarkib toptirish. Ijodkor o'qituvchi ilmiy-uslubiy jurnal, 1(35), 24-29.
63. Kamalovna, Y. S. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining sog'lom turmush tarziga ta'sir ko'rsatadigan pedagogik omillar. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(15), 184-188.
64. Kamalovna, Y. S. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining reproduktiv madaniyatini takomillashtirishga yo'naltirilgan didaktik qarashlar. Scientific approach to the modern education system, 2(19), 79-83.
65. Kamalovna, Y. S. (2023). Shaxsiy gigiyenaga rioya qilish va sog'lom turmush tarzini yo'lga qo'yish-reproduktiv madaniyatni shakllanishidagi

- muhim mezon. Journal of innovations in scientific and educational research, 6(5), 100-103.
66. Urolova, J. F., & Kamalova, Y. S. (2023). Reproductive madaniyatni shakllantirishning historical and historical development. American Journal of Research in Humanities and Social Sciences, 11, 189-192.
67. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarda reproduktiv madaniyatni shakllantirishda ijtimoiy hamkorlik. So'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi" ilmiy-uslubiy jurnali, 6(12), 96-99.
68. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Jamiyatning reproduktiv salomatligi va demografik rivojlanishi. So'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi ilmiy-uslubiy jurnali, 6(12), 18-21.
69. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining reproduktiv madaniyatini takomillashtirishning hamkorlik pedagogikasi (oila, nnt, ta'lim muassasalari). Psixologiya va sotsiologiya ilmiy jurnali, 1(1), 59-62.
70. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kelgusidagi kasbiy faoliyatida o'z ijodiy imkoniyatlaridan to'liq foydalanish imkoniyatlari. JOURNAL OF ARTS AND HUMANITIES, 6(4), 54-59.
71. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Reproktiv madaniyat va sog'lom turmush tarzi masalalari jamiyat taraqqiyotining o'ziga xos ko'rinishi sifatida. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(11), 192-197.
72. Yaxshimbekova, S. K. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida reproduktiv madaniyatini tarbiyalash va tayyorlash. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(11), 186-191.
73. Yaxshimbekova, S. (2023, January). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining reproduktiv madaniyatini takomillashtirishga yo'naltirilgan didaktik qarashlar. In FRANCE international scientific-online conference: "SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM". Scienceweb-National database of scientific research of Uzbekistan.
74. Yaxshimbekova, S. (2023). Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining reproduktiv madaniyatini takomillashtirishga oid zaruriy bilim va ko'nikmalar. "O 'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR" JURNALI.

75. Yaxshimbekova, S. (2023). Reproktiv madaniyat va sog'lom turmush tarzi ijtimoiy munosabatlarning o'ziga xos ko'rinishi sifatida. PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI.
76. Яхшимбекова, С. К. (2022). Ёшлар тарбиясида ижтимоий педагогик билимларни ривожлантиришнинг аҳамияти. Та'лим фидойлари, 1, 21-24.
77. Yaxshimbekova, S. K., & Xalmatov, T. B. (2022). Inson hayotini saodatga, sof insoniy faoliyatga erishishida tarbiyaning roli. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(11), 501-505.
78. Kamalovna, Y. S. (2021, June). Specific social and psychological characteristics of psychological service. In Archive of Conferences (Vol. 25, No. 1, pp. 263-265).
79. Kamalovna, Y. S. (2021, June). Struction of stress in adolescents and methods of prevention and elimination. In Archive of Conferences (Vol. 25, No. 1, pp. 274-279).
80. Abdujalilova, S. A., & Karimova, Z. (2023). Use of innovative technologies in working with children with disabilities in multidisciplinary preschool educational organizations. Science and innovation, 2(B4), 617-619.
81. Abduraxmanovna, K. Z. (2022). Organization of innovative activities of teachers of multidisciplinary preschool education in an educational cluster.
82. Karimova, Z. (2024). Editorial Problems of Organizing the Innovative Activity of Preschool Education Organization Editors Under Educational Cluster Conditions. Pedagogical Cluster-Journal of Pedagogical Developments, 2(1), 1-10.
83. Karimova, Z. A. (2023). Model of preparation of educators of preschool educational organizations for innovative activities. Web of Teachers: Inderscience Research, 1(9), 102-111.
84. Karimova, Z. A. (2024). Организация коррекционно-образовательной воспитательной работы с детьми. Тенденции развития образования и педагогики, 1(1), 185-194.
85. Karimova, Z. A., Ganiyeva, G. T. (2023). Yengil dizartriyali bolalarda monologik nutqni rivojlantirish. Raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etish, 1(1), 788-794.
86. Axtamovna, M. O. (2023). TIBBIYOT OLIYGOHLARIDA CHET TILLARNI O 'QITISH JARAYONIDA LEKSIKANING AHAMIYATI. Scientific Impulse, 1(10), 539-542.
87. Ahtamovna, M. O. (2023). Development of Russian-Language Competence of Medical Students.

88. Mukhammedova, O. A., & Xusanova, M. T. X. Q. (2023). TIBBIYOTDA LOTIN TILI VA TIBBIY TERMINOLOGIYA FANINI O'RGANISHNING AHAMIYATI. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 359-361.
89. Мухаммедова, О. А. (2022). Обучение иностранному языку студентов неязыковых вузов.
90. Akhtamovna, M. O. (2022). Tibbiyot Oliy ta'lim muassasalarida talabalarning rus tiliga bo'lgan salohiyatini bosqichma-bosqich rivojlantirish.
91. Akhtamovna, M. O. (2023). Using Active Methods in Teaching Oral Communication in a Foreign Language.
92. Мухаммедова, О. (2023). ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК ДЛЯ СТУДЕНТОВ ВУЗОВ ЗАДАЧИ ОБУЧЕНИЯ.
93. Akhtamovna, M. O. (2022). Foreign Language Teaching to Students Non-Linguistic Higher Education Institutions. Global Scientific Review, 10, 168-170.
94. Academic research in educational sciences, 4(CSPU Conference 1), 252-255.
95. Jabborova, O. M., & Saparbayeva, D. T. U. Q. (2023). Boshlang 'ich ta'lim didaktikasi diagnostikasi. Academic research in educational sciences, 4(3), 34-41.
96. Mannapovna, J. O., Saparbayeva, D. T. (2022). The art of music is a factor of art technology and creativity. Open Access Repository, 8(11), 160-166.
97. Jabborova, O. M., & qizi Saparbaeva, D. T. (2022). Independent educational methodology. American Journal of Pedagogical and Educational Research, 6, 30-34.
98. Saparbaeva, D. T. (2022). Tarbiya fani va unga oid me'yoriy hujjatlar. Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar, 1(12), 69-73.
99. Жабборова, О. М., & кизи Сапарбаева, Д. Т. (2022). Бошланғич синф ўқувчиларининг ўзлаштирганлик даражасини аниқлаш диагностикаси. Academic research in educational sciences, 3(6), 285-289.
100. Jabborova, O. M., & Saparbayeva, D. T. U. Q. (2022). O 'zbekistonda boshlang 'ich ta'limning qonun hujjatlari. Academic research in educational sciences, 3(9), 286-292.
101. Bakhtiyar daughter, B. S. (2022). New Interpretation of The Image of Alisher Navoi in Modern Uzbek Prose. Miasto Przyszłości, 25, 179-180.

102. Babayeva, S. (2022). Specific forms of artistic thinking in the novels of Isajon Sultan. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
103. Babayeva, S. B. (2022). Creative worldview and artistic thinking. NamDU ilmiy axborotnomasi, 1(8), 189-191.
104. Babayeva, S. B. (2022). Isajon Sultonning “Ozod” romani komponentlarida badiiy tafakkurning yuzaga chiqishi. GulDU Axborotnomasi, 1(1), 87-91.
105. Babayeva, S. (2022). The emergence of artistic thinking in the composition of modern Uzbek novels. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(4), 538-544.
106. Бабаева, С. (2021). Бадий тафаккурнинг замонавий ўзбек насрида акс этиши. Международный журнал искусство слова, 4(2).
107. Babaeva, S. (2021, March). Interpretation of images in modern novels. E-Conference Globe, 1(1), 51-53.
108. Babayeva, S. B. (2021). Badiiy tafakkurning zamonaviy o‘zbek nasrida aks etishi. So‘z san‘ati, 1(2), 158-165.
109. Babayeva, S. B. (2021). “Genetik” romanining badiiy tilida poetik tafakkur ifodasi. Ilmiy axborotnoma, 1(1), 74-79.
110. Farhodovna, S. D. (2022). Formation of Organizational Qualities in Preschool Children Through Story-Role Games. EPRA International Journal of Research and Development (IJRD), 7(3), 80-82.
111. Salimova, D. (2022). Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatida syujet-ro‘lli o‘yinlarni rivojlantirish xususiyatlari. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 2(8), 29-32.
112. Salimova, D. (2022). Characteristics of the development of plot-role playing games in the activity of preschool children. Science and innovation, 1(B5), 189-192.
113. Salimova, D. F. (2020, November). The role of role-playing games in the moral development of preschool children. Archive of Conferences, 9(1), 60-61.
114. Salimova, D. T. (2020). Maktabgacha yoshdagi bolalarning axloqiy rivojlanishida syujet-rolli o‘yinlarning ahamiyati. Pedagogika, 4(4), 71-75.
115. Salimova, D. T. (2020). Maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsini rivojlantirishda “syujet-rolli” o‘yinlarning ahamiyati. Xalq ta’limi, 6(6), 57-59.

116. Salimova, D. T. (2020). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida teatrlashtirilgan tomoshalar vositasi sifatida milliy o'yinchoqlardan foydalanish. *Maktab va hayot*, 4(4), 15-16.
117. Abdullaeva, N., Mo'minova, N., Xo'jamiyrov, S., Miryusupova, N. (2020). Development of independence, initiative and responsibility for preschool children in the process of approaching accessible labor activity. *Journal of Critical Reviews*, 7(5), 785-786.
118. Салимова, Д. Ф. (2019). Театральная деятельность как фактор развития личности дошкольника. *Детство в пространстве социокультурных образовательных практик*, 1(1), 317-320.
119. Salimova, D. T. (2019). Bolalarni maktabga tayyorlashda maktabgacha ta'lim muassasasi va teatrlashtirilgan tomoshalarning ahamiyati. *Maktab va hayot*, 6(6), 32-33.
120. Salimova, D. T. (2019). Maktabgacha yoshdagi bolalarni teatrlashtirilgan tomoshalar orqali mehnatsevarlik malakalarini shakllantirish. *Xalq ta'limi*, 3(3), 86-89.
121. Salimova, D. T. (2018). Theatrical Activities Value for Developing Children at Senior Preschool Age. *Eastern European Scientific Journal*, 5(5), 341-344.
122. Salimova, D. T. (2018). Qo'g'irchoq teatriga sayohat. *Maktabgacha ta'lim*, 3(3), 8-10.
123. Salohiddinova, G. (2023). Formation of High Moral and Aesthetic Qualities in the Minds of Preschoolers Based on the Activities of Family and Educators. *Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education*, 2(3), 70-74.
124. Акрамова, Ф. А., & Билолова, З. Б. (2019). Психология гендерных установок и стереотипов в высшем образовании и в управленческой деятельности. *Современная семья: изменяющиеся смыслы и практики*, 1(1), 196-201.
125. Билолова, З. Б. (2023). Турмуш қуриш ёшидаги қизларни оналикка тайёрлашнинг ижтимоий-психологик муаммолари. *Academic research in educational sciences*, 4(TMA Conference), 886-893.
126. Bakhtiyarova, B. Z. (2022). Socio-psychological aspects of preparing youth of marriage age for parentity. *Central Asian journal of mathematical theory and computer sciences*, 3(12), 65-68.

127. Bakhtiyarova, B. Z. (2022). Socio-Psychological Representations of Youth on Parental Role in the Family. *American Journal of Science and Learning for Development*, 1(2), 90-93.
128. Билолова, З. Б. (2022). Ота-оналар саводхонлиги оила мустаҳкамлигининг таянчи сифатида. *Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali*, 2(11), 480-483.
129. Bilolova, Z. B. (2021). Yigitlarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning psixologik xususiyatlari. *Pedagogika*, 1(1), 22-25.
130. Бекназарова, С. С., & Билолова, З. Б. (2020). Социологическое исследование на тему: «пути повышения эффективности защиты детей от негативной информации в сети интернет». Современное состояние медиаобразования в России в контексте мировых тенденций: материалы II международной научной конференции. Таганрог, 15 октября 2020 г., 1(1), 159.
131. Акрамова, Ф. А., & Билолова, З. Б. (2020). Психологические установки девушек о семейной жизни. *Научные исследования XXI века*, (2), 315-318.
132. Акрамова, Ф. А., & Билолова, З. Б. (2019). Психологические факторы отношения узбекской молодёжи к семье и браку. *Современная семья: изменяющиеся смыслы и практики*, 1(1), 192-196.
133. Bilolova, Z. B. (2019). Application of information and communication systems and technologies in the social support and rehabilitation of families. *Методы науки*, 5(5), 18-19.
134. Акрамова, Ф. А., & Билолова, З. Б. (2018). Таълим тизимида ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш-долзарб муаммо сифатида. *Современное образование (Узбекистан)*, (9), 60-65.
135. Bilolova, Z. B. (2018). Yoshlarni mustahkam oilaviy hayotga tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari. *Xalq ta'limi*, 1(5), 109-114.
136. Bilolova, Z. B. (2015). Sog'lom avlod tarbiyasida oila va mahallaning hamkorligi. *Xalq ta'limi*, 1(5), 113-118.
137. Damirovna, B. S. (2023). Bo'lajak pedagoglarda refleksiv sifatlarini innovatsion yondoshuv asosida rivojlantirish texnologiyalari. *Tadqiqotlar*, 27(4), 92-99.
138. Damirovna, B. S. (2023). Hozirgi kundagi pedagoglarning o'zini-o'zi boshqarish. *Journal of new century innovations*, 41(1), 106-116.

139. Berdaliyeva, S. D. (2023, January). Bo 'lajak pedagoglarda o 'zini-o 'zi boshqarish madaniyatini shakllantirish tizimi. International conferences, 1(1), 146-151.
140. Mahkamov, U. I., & Damirovna, B. S. (2022). Bo 'lajak pedagoglarda o 'zini-o 'zi boshqarish madaniyatini shakllantirish tizimi. Journal of new century innovations, 16(3), 48-52.
141. Damirovna, B. S. (2024). Ahloq tuzilishi ishlarining jazosining mohiyati va mazmuni. Interpretation and Researches, 2(1), 194-199.
142. Pazilova, M. E. (2004). Pedagogical bases of formation of student's spirituality by means of hadiths. pfn dissertation.
143. Ermeqbaevna, P. M. (2023). EFFECTIVE USE OF GENERAL HUMAN VALUES IN FORMING NEW THINKING IN STUDENTS. International Journal of Pedagogics, 3(12), 58-62.
144. Sagiydullaevich, A. B., & Ermeqbaevna, P. M. (2023). UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARI O'QUVCHILARINING UMUMMADANIY KOMPETENTSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZIMI ("TARBIYA" FANI DINIY QADRIYATLAR MISOLIDA).
145. Pazilova, M., & Abdiramanov, B. (2023). MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT OF GENERAL CULTURAL COMPETENCES OF STUDENTS OF GENERAL SECONDARY SCHOOLS (THE SUBJECT OF" EDUCATION" AS AN EXAMPLE OF RELIGIOUS VALUES). Modern Science and Research, 2(9), 175-179.
146. Пазылова, М. Е. (2023). АЖДОДЛАРИМИЗ МЕРОСИ АСОСИДА ШАХСНИНГ ЎҚУВ-БИЛИШ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. QUALITY OF TEACHER EDUCATION UNDER MODERN CHALLENGES, 1(1), 871-878.
147. Pazilova, M. (2023). BO 'LAJAK O 'QITUVChILARNI TAYYoRLASH VA RIVOJLANTIRISHDA KASBIY BILIMLARNING O 'RNI. Science and innovation, 2(Special Issue 9), 312-315.
148. Pazilova, M. E. (2023). MUTAFAKKIRLARIMIZ ILMIY FAOLIYATIDA YOSHLARNI ILMMARIFAT EGALLASHGA UNDASH MASALALAR. Academic research in educational sciences, 4(KSPI Conference 1), 52-55.
149. Pazilova, M. (2022). DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY OF STUDENTS-THE REQUIREMENT OF THE TIME. Science and Innovation, 1(8), 1288-1294.

150. Пазылова, М. Е. (2022). ТАЛАБАЛАРНИНГ ЎҚУВ-БИЛИШ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ДИДАКТИК ВОСИТАЛАР ВА РУҲИЙ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ: Пазылова Меруерт Ермекбаевна, Нукус давлат педагогика институти Педагогика кафедраси доценти, педагогика фанлари номзоди. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (4), 166-170.
151. Пазылова, М. Е. (2022). AJDODLARIMIZ MEROSINI ORGANISH JARAYONIDA TALABALARNING OQUV-BILISH FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH: Pazilova Meruert Ermekbaевна, Nukus davlat pedagogika instituti, "Pedagogika" kafedrasida dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (5), 120-124.
152. Давлетова, А., & Пазылова, М. (2022). ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ ОБУЧЕНИЯ ВЗРОСЛЫХ. Journal of new century innovations, 14(4), 155-158.
153. Pazilova, M. (2022). ТАЛАБАЛАРНИНГ ЎҚУВ-БИЛИШ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ-ДАВР ТАЛАБИ. Science and innovation, 1(B8), 1288-1294.
154. Ermekbaeva, P. M. (2021). Development of intellectual activity of students through the heritage of our ancestors. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 12(8).
155. Pazylova, M., Dauletbaeva, A., Aytbaeva, A., & Tangirbergenova, M. (2021). The Role Of Cultural And Architectural Monuments In The Development Of Patriotism Among Young People (On The Example Of Historical And Architectural Monuments Of The Republic Of Karakalpakstan). European Journal of Molecular and Clinical Medicine, 8(1), 1011-1019.
156. Ermekbaeva, P. M. (2021). Formation of cognitive activity among students through the heritage of our ancestors. ASIAN JOURNAL OF MULTIDIMENSIONAL RESEARCH, 10(5), 391-396.
157. Пазылова, М. Е. (2021). АЖДОДЛАРИМИЗ ТОМОНИДАН ИЛГАРИ СУРИЛГАН ШАХСНИНГ БИЛИШ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ПЕДАГОГИК ҚАРАШЛАРНИНГ РИВОЖЛАНИШ ДИНАМИКАСИ: Пазылова Меруерт Ермекбаевна, Нукус давлат педагогика институти педагогика кафедраси доценти, педагогика фанлари номзоди. Образование и инновационные

- исследования международный научно-методический журнал, (6), 123-128.
158. Пазылова, М., & Тангирбергенова, М. (2018). РОЛЬ МОРАЛЬНО-ПРАВСТВЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ. Студенческая наука Подмосковью (pp. 436-438).
159. Пазылова, М., & Юлдашева, Р. (2017). МЕТОДИКА ПОДГОТОВКИ И ПРОВЕДЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЭКСКУРСИЙ. In СОВРЕМЕННОЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ И НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ (pp. 2128-2130).
160. Пазылова, М. (2017). ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ И ЕГО РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТИ. In СОВРЕМЕННОЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ И НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ (pp. 2130-2131).
161. Pazilova, M. E. (2017). Didactic Opportunities in Pedagogical Cooperation. Eastern European Scientific Journal, (5), 54-58.
162. Izzatoy, T. (2023). MAHALLA INSTITUTINING BOLA RIVOJLANISHIDAGI RO'LI. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 2(16), 61-63.
163. Murotaliyevna, A. R. N., & Izzatoy, T. (2023). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA SAHNALASHTIRISH FAOLIYATINING AHAMIYATI. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 2(16), 56-60.
164. Munisa, M., Dilorom, T., & Izzatoy, T. (2023). MAHALLA INSTITUTINING BOLA RIVOJLANISHIDAGI ROLI. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 2(16), 64-70.
165. Izzatoy, T., Intizor, X., & Gulhayo, X. (2022). TA'LIM-TARBIYA ISHLARINI REJALASHTIRISH MAZMUNI. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2(24), 259-261.
166. Sadikovna, T. I. (2021). THE CONTENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES AND STAGES OF APPLICATION OF EDUCATIONAL INNOVATIONS IN THE PEDAGOGICAL PROCESS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(10), 442-445.

-
167. Turdiyeva, I. S. (2021). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA INTERFAOL METODLARNI QO'LLASH USULLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(6), 77-82.
168. Turdiyeva, I. S. (2023). Metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi. O'quv qo'llanma, 1(1), 175.